

Veileder for merking av fôrvarer

**-merking av fôrmidler, fôrblandinger,
diettfôr, tilsetningsstoffer og
premikser til matproduserende dyr og
kjæledyr**

Innhold

1	Innledning	2
1.1	Hva finner du i denne veilederen?.....	2
1.2	Veilederen er ikke juridisk bindende	2
1.3	Bestemmelser om merking finnes i følgende forskrifter	2
1.4	Nyttige bransjeretningslinjer	3
1.5	Hva er merking, og hva er hensikten med merking?.....	3
1.6	Hvem har ansvar for merking?.....	3
2	Overordnede bestemmelser om merking.....	3
2.1	Krav til presentasjon av merkeopplysningene	3
2.2	Krav til riktigheten av deklarererte verdier	4
2.3	Merking av fôrvarer som selges på internett	4
2.4	Bruk av påstander	5
3	Merking av fôrvarer til matproduserende dyr.....	5
3.1	Slik skal fôrmidler til matproduserende dyr merkes	5
3.2	Slik skal fôrblandinger til matproduserende dyr merkes	8
4	Merking av fôrvarer til ikke-matproduserende dyr.....	12
	(kjæledyr og pelsdyr).....	12
4.1	Slik skal fôrmidler til ikke-matproduserende dyr merkes	12
4.2	Slik skal fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr merkes.....	12
5	Merking av diettfôr til matproduserende og ikke-matproduserende dyr	13
6	Merking av tilsetningsstoffer	14
6.1	Slik skal tilsetningsstoffer som er brukt i fôrmidler og fôrblandinger til både matproduserende og ikke-matproduserende dyr merkes	14
6.2	Slik skal selve tilsetningsstoffet (produktet) merkes	16
6.3	Slik skal premikser (blandinger av tilsetningsstoffer) merkes.....	17
7	Merking av fôr som ikke oppfyller kravene i regelverket	18

Endringer

Versjon	Endret	Endring
01	13.05.2019	Tre tidligere veiledere om merking av fôrvarer er skrevet sammen til en.
02	28.06.2019	Direktiv 82/475/EØS inkludert i beskrivelsen av merking av fôrmidler i fôrblandinger til kjæledyr. Presisering av at følgeseddel kan brukes for fôrvarer solgt i løsvekt.
03	19.01.2021	Lagt til avsnitt om merking av rått kjæledyrfôr iht. animaliebiproduktregelverket.
04	22.01.2021	Oppdatert regelverkshenvisning vedrørende diettfôr.
05	03.05.2021	Inkludert informasjon om merking av sporstoffer i fotnote 19.
06	12.04.2024	Rettet henvisning til regelverk i tabell 7.
07	07.08.2024	Inkludert at det er tillat å merke kjæledyr frivillig med ergiinnhold.
08	05.11.2024	Rettet opp feil i kap. 3.1 om tilskuddsfôr.

1 Innledning

1.1 Hva finner du i denne veilederen?

I denne veilederen finner du beskrivelse av reglene om merking av fôrvarer til alle dyr, både matproduserende dyr og ikke-matproduserende dyr (kjæledyr og pelsdyr). Økologisk fôr og medisinfôr er ikke omtalt. Formålet med denne veilederen er å øke forståelse av reglene om merking av fôrvarer, og bidra til at virksomhetene merker fôrvarene korrekt.

Følgende typer fôr er definert og omtalt i regelverket, og er omfattet av denne veilederen:

- **Fôrmidler** (kan være av vegetabilsk, animalsk og mineralsk opprinnelse som har som hovedformål å dekke dyrenes ernæringsbehov)
- **Fôrblandinger** (blanding av minst to fôrmidler og med eller uten tilsetningsstoffer)
  - o Fullfôr
  - o Tilskuddsfôr
  - o Mineralfôr
  - o Melke-erstatning (kan være fullfôr eller tilskuddsfôr)
- **Forurenset fôr** (fôr som ikke oppfyller kravene)
- **Fôr med særlige ernæringsformål** (diettfôr)
- **Tilsetningsstoffer**
- **Premikser** (vitamin - og mineralblandinger)

Begrepet fôrvare omfatter alle typer fôrvarer (fôrmiddel, fôrblanding og fôrtilsetningsstoff).

1.2 Veilederen er ikke juridisk bindende

Veilederen må leses sammen med forskriftene, inklusive forordningstekstene. Det er alltid forskriftene med oppdatert forordningstekst som utgjør de til enhver tid gjeldende bestemmelsene. Ved eventuell uoverensstemmelse mellom veilederne og forskriftene med forordning, er det forskriftsteksten som gjelder.

1.3 Bestemmelser om merking finnes i følgende forskrifter

[Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer](#) har bestemmelser om merking av:

- o Fôrmidler og fôrblandinger til matproduserende dyr, inkludert diettfôr
- o Fôrmidler og fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr (kjæledyr og pelsdyr), inkludert diettfôr
- o Fôrvarer som ikke tilfredsstiller regelverket.

[Forskrift om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer](#) har bestemmelser om merking av tilsetningsstoffer (selve produktet) og premikser.

[Forskrift om forebygging av, kontroll med og utryddelse av overførbare spongiforme encefalopatii](#) (TSE-forskriften) har supplerende bestemmelser om merking av fôrvarer av animalsk opprinnelse.

[Forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum](#) (animaliebiproduktforskriften) har supplerende bestemmelser om merking av animalske biprodukter som omsettes som fôrvarer.

[Forskrift om fôrvarer](#) har supplerende bestemmelser om merking av genmodifiserte fôrvarer.

1.4 Nyttige bransjeretningslinjer

Europeiske bransjeorganisasjoner har utarbeidet retningslinjer for god frivillig merkepraksis som er nyttige å lese.

Fôrblanding til matproduserende dyr: <http://www.fefac.eu>
Tilsetningsstoffer og premikser: <http://www.fefana.eu>
Fôr til kjæledyr: <http://www.fediaf.org/>

1.5 Hva er merking, og hva er hensikten med merking?

Begrepet merking er definert i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer:

«Merking omfatter opplysninger, varemerker, varenavn og bilder/symboler som viser til et fôr eller ledsager et fôr. Dette gjelder merking i form av etikett festet på forpakningen eller dokument (følgeseddel) som følger forsendelsen men også for informasjon på internett, reklame etc.»

Merking er dermed ikke bare selve etiketten på fôrvaren, men all informasjon som gis om fôrvaren.

Målet med korrekt merking er å sikre at de som bruker fôret får tilstrekkelig informasjon. Dette for at de kan gjøre informerte valg om hvilke produkter som best oppfyller deres behov. Korrekt merking er også med på å sikre trygt fôr, trygg bruk av fôret og derved trygg mat. Merking har derfor betydning for både folkehelse, dyrehelse og dyrevelferd.

Dette oppnås gjennom merking fordi det bidrar til å sikre:

- sporing av produktet
- at brukeren får nødvendig informasjon om bruk av produktet
- at brukeren får informasjon om sammensetning av produktet slik at bruker kan gjøre informerte valg tilpasset deres aktuelle behov

Det er viktig at merking ikke villeder brukeren.

1.6 Hvem har ansvar for merking?

Det er den driftsansvarlige for virksomheten som omsetter fôret som skal sikre at merkingen er iht. regelverket. Hvis en forhandler merker innkjøpte fôrvarer i sin egen virksomhet, blir han ansvarlig for merkingen. Det samme gjelder hvis en virksomhet bare oversetter merkingen fra et annet språk til norsk. Driftsansvarlig for andre omsetningsledd skal så langt det er mulig, påse at merkingen er iht. regelverket og bidra til at vareopplysningene blir formidlet i hele kjeden fram til kjøper¹.

2 Overordnede bestemmelser om merking

2.1 Krav til presentasjon av merkeopplysningene

Produkter som omsettes i Norge skal merkes på norsk. Det er mulig å merke på en av de andre skandinaviske språkene, hvis de ordene som ikke er like som på norsk blir byttet ut med norske ord.

Obligatorisk merkeinformasjon på forseglede forpakninger skal gjengis enten på et framtrødende sted på emballasjen, eller på etikett som er festet til emballasjen. For fôrvarer som selges i løsvækt

---

¹ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer jf. forordning (EU) nr. 767/2009, artikkel 12

eller i uforseglede forpakninger kan den obligatoriske merkeinformasjonen gis på ledsagende dokument (følgeseddel). Dette dokumentet kan også være elektronisk.

Visse opplysninger skal imidlertid alltid være tilgjengelig på forpakningen, enten på selve emballasjen eller på etikett. Dette gjelder for innhold av animalske materiale og bruksbegrensninger, f.eks. «*Inneholder fiskemel, skal ikke gis til drøvtyggere*».

De obligatoriske merkeopplysningene skal:

- være synlige
- være lett lesbare
- ikke kunne slettes
- være gjenkjennbare
- ikke skjules av annen informasjon

På etiketten kan informasjonen være delt inn og samlet etter tema f.eks.:

- informasjon om sporbarhet,
- instruksjon om bruk,
- sammensetning av fôrblanding,
- informasjon som er tilgjengelig på forespørsel
- innhold av tilsetningsstoffer
  - Samle informasjon om tilsetningsstoffer av samme kategori og eller funksjonelle gruppe sammen
- analytiske bestanddeler

2.2 Krav til riktigheten av deklarete verdier

Det er fastsatt grenser for hvor stort avviket kan være mellom de verdier som deklarerer og de verdier som analyseres slik det er beskrevet i regler for offentlig kontroll. Disse grensene kalles toleransegrenser og fins i forskrift om merking og omsetning av fôr Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, Vedlegg IV, Del A (deklarete analytiske bestanddeler i fôrmidler og fôrblandinger) og Del B (deklarete tilsetningsstoffer i fôrmidler og fôrblandinger).

2.3 Merking av fôrvarer som selges på internett ²

Når fôrvarer omsettes via internett, er det noen unntak fra de obligatoriske merkeopplysningene. Grunnen er at opplysningene kan variere fra parti til parti. Alle de obligatoriske opplysningene skal imidlertid gis ved levering av varen.

Unntakene er:

- navn på den som er ansvarlig for merkingen
- partiets referansenummer
- nettomengden
- holdbarhet for andre tilsetningsstoffer enn de teknologiske
- holdbarhet for fôrblandinger

---

² Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art. 11, nr. 3

2.4 Bruk av påstander ³

Det er mulig å informere om fôret ved å bruke påstander. Dette kan f.eks. være informasjon om at fôret inneholder bestemte stoff eller at det ikke inneholder bestemte stoff. Det kan også være særlige egenskaper ved fôret. Det er mange forpliktelser knyttet til bruk av påstander. Det generelle er at det er forbudt å merke med å «forebygge, behandle eller helbrede sykdom». Påstanden må være objektiv og må kunne dokumenteres vitenskapelig. Det er viktig at påstanden skal kunne forstås av brukeren og ikke villede.

Noen påstander er forbudt fordi de er forbeholdt godkjente legemidler. Mattilsynet og Statens legemiddelverk har i fellesskap avklart hvilke påstander som er forbeholdt godkjente legemidler.

Noen påstander er forbudt å bruke fordi alle fôr har tilsvarende effekt (påstanden er villedende).

Eksempler:

- Inneholder proteiner som er nødvendig for muskelfunksjon
- Inneholder trevler for bedre fordøyelse

Noen påstander er forbudt fordi de er forbeholdt diettfôr Jf. liste over EU- godkjente bruksområder for fôrblandinger med særlige ernæringsformål (ofte kalt diettfôr) i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer jf. [forordning \(EU\) 2020/354](#) om fôr til særlige ernæringsformål.

Eksempler:

- Begrenser risiko for ketose (melkeku og søyer)
- Begrenser stressreaksjon (gris/hovdyr)

Noen påstander er forbudt å bruke fordi påstått effekt ikke kan måles (påstanden er villedende).

Eksempler:

- Fôret er høyverdig
- Fôret er smakelig
- Dyrene dine vil elske dette fôret

Noen påstander krever vitenskapelig dokumentasjon.

Eksempler:

- Fôret inneholder faktor X som styrker immunforsvaret
- Fôret gir økt appetitt og motvirker mangelsymptomer
- Fôret reduserer dødeligheten

3 Merking av fôrvarer til matproduserende dyr

3.1 Slik skal fôrmidler til matproduserende dyr merkes

Fôrmidler er produkter av vegetabilsk eller animalsk opprinnelse, og har som hovedformål å dekke dyrenes ernæringsbehov⁴. De kan være i sin naturlige form (ferske eller konserverte), eller bearbeidet. De kan også inneholde tilsetningsstoffer, men de skal ikke inneholde tilsetningsstoffer som overstiger 100 ganger det fastsatte størsteinholdet i fullfôr. For koksidiostatika er det kun 5 ganger mer⁵. Diettfôr er unntatt.

³ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art. 13

⁴ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art. 3, g)

⁵ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art. 8

Fôrmiddelkatalogen⁶ inneholder en ikke-uttømmende liste over aktuelle fôrmidler. I katalogen er det inkludert en beskrivelse av fôrmidlet og obligatoriske merkekrav for det aktuelle fôrmidlet. Fôrmiddelkatalogen er ikke en liste over godkjente fôrmidler (det er ingen godkjenningsordning for fôrmidler). Det er ikke obligatorisk å benytte betegnelsene som brukes i fôrmiddelkatalogen, men dersom de benyttes, skal fôrmidlene leve opp til kravene som står der. Fordelen med å benytte betegnelsene i fôrmiddelkatalogen er at de bidrar til felles forståelse av produktene mellom aktørene i verdikjeden for fôr.

Fôrmiddelkatalogen er «levende» ved at den europeiske fôrbransjen «eier» et fôrmiddelregister⁷. Første gang man omsetter et fôrmiddel skal man registrere opplysninger om fôrmiddelet i registeret. Med ujevne mellomrom blir nye oppføringer i registeret overført til fôrmiddelkatalogen etter en kvalitetssikring. Er opplysningene som registreres i registeret mangelfulle og/eller det er tvil om produktet er et fôrmiddel, kan man bli bedt om å oppdatere eller fjerne registreringen.

Det kan være tilfeller der det er tvil om produktet er et tilsetningsstoff eller et fôrmiddel, og Europakommisjonen har laget en retningslinje som beskriver denne forskjellen i [Kommisjonsanbefaling 2011/25/EU](http://www.fedmaterialsregister.eu).

Tabell 1. Obligatorisk merking av **fôrmidler** til matproduserende dyr. Bestemmelsene er gitt i Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009, art. 15 og 16 hvis ikke annet er angitt.

HVA	BESKRIVELSE
Type fôr	Skal merkes med betegnelsen «Fôrmiddel»
Navn og adresse	Navn og adresse til fôrvirksomheten som er ansvarlig for merkingen.
Godkjenningsnummer	Hvis virksomheten er godkjent, skal godkjenningsnummer iht. fôrhygieneforskriften angis. Hvis virksomheten ikke er godkjent etter fôrhygieneforskriften, men iht. animaliebiproduktforskriften skal det nummeret angis. Å angi registreringsnummer er frivillig.
Referansenummer	Partiet/batchen skal påføres et unikt nummer som identifiserer partiet/batchen f.eks.: referansenummer, batchnummer, serienummer, produksjonsdato eller et annet identifikasjonsnummer.
Nettomengde	Angi nettomengde som vekt eller volum.
Navn på fôrmiddel	Hvis fôrmidlet er merket med et navn som er oppført i fôrmiddelkatalogen, skal det merkes med de opplysningene som er gitt der i kolonnen «Obligatoriske opplysninger».
Kategori dyr	Fôrmidler som inneholder tilsetningsstoffer skal merkes med kategori dyr fôrmidlet er beregnet på, med mindre tilsetningsstoffet er godkjent for alle dyr.

⁶ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 68/2013

⁷ <http://www.fedmaterialsregister.eu>

Bruksanvisning	<p>Et fôrmiddel som inneholder et tilsetningsstoff i mengde som overstiger størsteholdet som er fastsatt for fullfôr, skal ha en bruksanvisning som sikrer at dyret ikke får i seg større mengde enn det som tilsvarer dagsrasjonen.</p> <p>Dette kan gis som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gram eller volumenheter per dyr per dag, eller • prosentdel av dagsrasjonen, eller • per kg fullfôr, eller som en prosentdel av fullfôr
Bruksbegrensninger/ advarsler⁸	<p>Hvis fôrmidler er tilsatt tilsetningsstoffer med bruksbegrensninger, er det obligatorisk å merke dette. Innhold av animalsk materiale kan også gi bruksbegrensninger.</p> <p>Eksempler er tilbakeholdelsestid pga. koksidiostatika, og MRL for visse tilsetningsstoffer f. eks. cantaxanthin i fôr til laks. Et annet eksempel er: «Kobberinnholdet i denne fôrvaren kan føre til forgiftning hos enkelte saueraser».</p>
Holdbarhet	<ul style="list-style-type: none"> • «brukes før» (innen) dato for fôrmidler med kort holdbarhet • «best før» dato i form av måned og år • hvis produksjonsdato oppgis, kan holdbarhet knyttes til produksjonsdato med holdbarhet i antall dager eller måneder etter denne. <p>Hvis fôrmidlet inneholder tilsetningsstoffer, skal tilsetningsstoffene (unntatt de i kategorien teknologiske tilsetningsstoffer), merkes med holdbarhetsgrense.</p>
Genmodifiserte fôrvarer⁹	<p>Fôrmidler som er genmodifiserte, i den grad dette er tillatt, skal merkes: «Genetisk modifisert (navn på organisme)».</p>
Vanninnhold	<p>Hvis det ikke er fastsatt andre krav i fôrmiddelkatalogen skal vanninnhold som overstiger 14% deklarerer.</p>
Unntak for merking¹⁰	<p>Navn, analytiske bestanddeler, godkjeningsnummer, referansenummer, mengde og vanninnhold er ikke obligatorisk hvis kjøper for hver transaksjon har gitt skriftlig avkall på disse opplysningene.</p> <p>For emballerte fôrmidler kan godkjeningsnummer, referansenummer, mengde og eventuelt holdbarhet angis på emballasjen utenfor etiketten. Det skal fremgå på etiketten hvor opplysningene finnes.</p> <p>For fôrmidler, som ikke inneholder andre tilsetningsstoffer enn konserveringsmidler og/eller ensileringsmidler, som selges fra en næringsvirksomhet til en primærprodusent, er det ikke obligatorisk å angi godkjeningsnummer, referansenummer, mengde, vanninnhold og analytiske bestanddeler. Dette kan eksempel være høy som selges</p>

⁸ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 vedlegg VI, kap. I

⁹ Fôrvareforskriften §4b

¹⁰ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 Art. 21

	til en bonde.
	Hvis det selges fôrmidler i løsvækt (under 20 kg) til sluttbruker er det tilstrekkelig at det er et oppslag i butikken som gir de obligatoriske merkeopplysningen. Opplysningene om navn og analytiske bestanddeler skal imidlertid gis sammen med faktura.
Analytiske bestanddeler	Analytiske bestanddeler som er gitt i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009, vedlegg V, skal merkes under overskriften « <i>Analytiske bestanddeler</i> ».
Tilsetningsstoffer	Se avsnitt 6.1 i denne veileder.

3.2 Slik skal fôrblandinger til matproduserende dyr merkes

Som regel fôres et dyr med en fôrblanding. En fôrblanding er en blanding av minst to fôrmidler og kan inneholde tilsetningsstoffer. En fôrblanding kan være et fullfôr som er sammensatt slik at det dekker dyrets dagsbehov for alle næringsstoffer. En fôrblanding kan også være et tilskuddsfôr. Et tilskuddsfôr har et høyt innhold av visse stoffer, og dekker ikke alene dyrets dagsbehov for næringsstoffer, men må kombineres med annet fôr. Kraftfôr til drøvtyggere er å anse som tilskuddsfôr. Mineralfôr er en type tilskuddsfôr som inneholder minst 40 % råsake. Melkeerstatning er en annen type tilskuddsfôr.¹¹

Tilskuddsfôr skal ikke inneholde tilsetningsstoffer som overstiger 100 ganger fastsatt størsteinnhold i fullfôr. For koksidiostatika er det kun 5 ganger mer. Disse bestemmelsene er viktig for å kunne skille tilskuddsfôr fra premiks med tilsetningsstoffer.

Tabell 2. Obligatorisk merking av **fôrblandinger** til matproduserende dyr. Bestemmelsene er gitt i Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 Art. 15, 17 og vedlegg VI, kap II, hvis ikke annet er angitt.

HVA	BESKRIVELSE
Type fôrblanding	Skal merkes med «Fullfôr» eller «Tilskuddsfôr», etter hva som passer.
	Fullfôr kan merkes « <i>melkeerstatning som fullfôr</i> » hvis det passer.
	Tilskuddsfôr kan merkes « <i>mineralfôr</i> » eller « <i>melkeerstatning som tilskuddsfôr</i> » hvis det passer. OBS: Det er ikke noe som heter kosttilskudd til dyr!
Navn og adresse	Navn og adresse til fôrvirksomheten som er ansvarlig for merkingen.
	Hvis produsenten av fôrblendingen ikke har ansvar for merkingen, skal produsentens navn og adresse påføres.
Godkjeningsnummer	Hvis virksomheten er godkjent, skal godkjeningsnummer iht. fôrhygieneforskriften angis. Hvis virksomheten ikke er godkjent etter fôrhygieneforskriften, men iht. animaliabiproduktforskriften skal det nummeret angis.

¹¹ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art 3

Referansenummer	Partiet/batchen skal påføres et unikt nummer som identifiserer partiet/batchen f.eks.: referansenummer, batchnummer, serienummer, produksjonsdato eller et annet identifikasjonsnummer.
Nettomengde	Angi nettomengde som vekt eller volum.
Kategori dyr	Fôrblandinger skal merkes med hvilken kategori dyr fôret er beregnet til. For blandinger som består av maksimum tre fôrmidler er det ikke obligatorisk å angi hvilken dyreart eller dyrekategori blandingen er beregnet til. Det forutsettes at det kommer frem hvilke fôrmidler blandingen består av ¹² .
Holdbarhet	<ul style="list-style-type: none"> • «brukes før» (innen) dato for fôr med kort holdbarhet • «best før» dato i form av måned og år • Hvis produksjonsdato oppgis, kan holdbarhet knyttes til produksjonsdato med holdbarhet i antall dager eller måneder etter denne.
Bruksanvisning	<p>Bruksanvisningen skal være en instruks om korrekt bruk av fôret.</p> <p>For blandinger som består av maksimum tre fôrmidler er det ikke obligatorisk med bruksanvisning. Det forutsettes at det fremgår hvilke fôrmidler blandingen består av ¹³.</p> <p>Et tilskuddsfôr, som inneholder et tilsetningsstoff i mengde som overstiger størsteinholdet som er fastsatt for fullfôr, skal ha en bruksanvisning som sikrer at dyret ikke får i seg større mengde enn det som tilsvarer dagsrasjonen.</p> <p>Dette kan gis som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mengde eller volumenheter per dyr per dag, eller • prosentdel av dagsrasjonen, eller • per kg fullfôr, eller • som en prosentdel av fullfôr

¹² Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art 21

¹³ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art 21

Bruksbegrensninger/ advarsler	<p>Hvis fôrblendingen er tilsatt tilsetningsstoffer med bruksbegrensninger, er det obligatorisk å informere om dette på etikett eller følgeseddel. Innhold av animalsk materiale kan også gi bruksbegrensninger.</p> <p>Eksempler er tilbakeholdelsestid pga. koksidiostatika, og MRL for visse tilsetningsstoffer f. eks. cantaxanthin i fôr til laks.</p> <p>Andre eksempler er¹⁴:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Kobberinnholdet i denne fôrvaren kan føre til forgiftning hos enkelte saueraser». • «Inneholder fiskemel - må ikke føres til drøvtyggere». • «Inneholder blodmel, kan bare gis fisk» • «Inneholder blodprodukter- skal ikke gis til drøvtyggere» • «Inneholder dikalsiumfosfat/trikalsiumfosfat av animalsk opprinnelse- skal ikke gis til drøvtyggere» • «Inneholder bearbeidet animalsk protein fra andre dyr enn drøvtyggere- skal ikke gis til andre produksjonsdyr enn akvakulturdyr og pelsdyr» • Melkeerstatning med fiskemel skal merkes på følgende måte: «Inneholder fiskemel- skal ikke gis til andre drøvtyggere enn drøvtyggere som ikke er avvent»
Sammensetning av fôrblendingen	<p>Under overskriften «Sammensetning» skal fôrmidlene som inngår i fôrblendingen listes med navn og i fallende orden etter vekt. Dersom ett eller flere fôrmiddel er fremhevet (på merkingen med ord, bilder eller grafikk), skal også innblandingsprosenten angis. Fôrmidlene skal navngis som beskrevet som i avsnitt 4.1.</p> <p>Opplysninger om at kjøper kan få ytterligere opplysninger om førsammensetning på forespørsel. Det skal da oppgis innenfor ± 15% av verdiene.</p>
Genmodifiserte fôrvarer¹⁵	<p>Fôrblendinger som inneholder fôrmidler eller tilsetningsstoffer som er genmodifiserte, i den grad dette er tillatt, skal merkes: «Genetisk modifisert (navn på organisme)».</p>
Analytiske bestanddeler	<p>Analytiske bestanddeler som er gitt i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, vedlegg VI, kap. 2, punkt 1, skal merkes under overskriften «Analytiske bestanddeler».</p>
Vanninnhold	<p>Vanninnhold skal angis dersom det overskrider:</p> <ul style="list-style-type: none"> -5 % i mineralfôr uten organisk materiale -7 % i melkeerstatninger eller andre blandinger som inneholder 40 % melkeprodukter -10 % i mineralfôr som inneholder organisk materiale -14% for andre fôrblandinger

¹⁴ Forskrift om forebygging av, kontroll med og utryddelse av overførbare spongiforme encefalopatier (TSE) Jf. Forordning (EF) nr. 999/2001, vedlegg IV, kap. IV

¹⁵ Forskrift om fôrvarer §4b

Aske	Aske uløselig i saltsyre (HCL) skal ikke overskride 2,2% av tørrstoff, men dersom det deklarerer på etiketten er det unntak for følgende: -fôrblandinger som inneholder godkjent mineralbindstoff -mineralfôrblanding -fôrblandinger som inneholder >50% restprodukter av ris eller sukkerbete -fôrblanding til oppdrettsfisk som inneholder >15% fiskemel
Frivillig merking av innhold av aminosyrer, vitaminer og sporelementer	Dersom disse stoffene frivillig angis under overskriften «Analytiske bestanddeler», skal den <u>totale</u> mengden deklarerer (summen av bidraget fra fôrmidler og tilsetningsstoffer).
Frivillig merking av energiinnhold	Energiinnholdet i fjørfefôr og kjæledyrfôr skal deklarerer iht. EU-metoden. Det er ikke er en nasjonal metode for energivurdering av fôr til fisk, svin, eller drøvtyggere. Derfor er det ikke tillatt å deklarerer energiinnholdet i fôrblandinger til disse dyrene.
Frivillig merking av andre næringsstoffer enn energi og råprotein	Dette kan eks. være innhold av fordøyelig fosfor. Slik deklarasjon er frivillig, men hvis opplysningene gis, må det være med referanse til anerkjente nasjonale eller internasjonale tabeller/metoder. Det er også mulig å innhente ekspertise hos uavhengige, anerkjente forskere med bred ekspertise innen dyreernæring.
Øvrige analytiske bestanddeler	Dersom det frivillig deklarerer øvrige bestanddeler, må dette gi mening for kjøper og være anerkjent som verdifulle mål for fôrets ernæringskvalitet (gjennom nasjonalt regelverk, offentlige publikasjoner eller anerkjent uavhengig ekspertise). Deklarert mengde må kunne verifiseres med EU metode, eventuelt ved offisiell nasjonal metode.
Unntakene for merking¹⁶	Navn, analytiske bestanddeler, godkjeningsnummer, referansenummer, mengde og vanninnhold er ikke obligatorisk hvis kjøper for hver transaksjon har gitt skriftlig avkall på disse opplysningene. For blandinger av hele korn, frø og frukter er det ikke obligatorisk å deklarerer analytiske bestanddeler. Hvis det selges fôrmidler i løsvekt (under 20 kg) til sluttbruker er det tilstrekkelig at det er et oppslag i butikken som gir de obligatoriske merkeopplysningen. Opplysningene om navn og analytiske bestanddeler skal imidlertid gis sammen med faktura.
Tilsetningsstoffer	Se avsnitt 6.1 i denne veileder.

¹⁶ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 art. 21

4 Merking av fôrvarer til ikke-matproduserende dyr (kjæledyr og pelsdyr)

Merking av fôrmidler og fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr (kjæledyr og pelsdyr) er stort sett de samme som for fôrvarer til matproduserende dyr, men det er noen unntak som er spesielt omtalt i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, art. 17 og vedlegg VII.

Dere oppfordres til å bruke FEDIAF (The European Pet Food Industry, <http://www.fediaf.org/>) sin «Code of Good Labelling Practice for Pet Food» ved merking av kjæledyrfôr.

4.1 Slik skal fôrmidler til ikke-matproduserende dyr merkes

Det er de samme kravene til merking av fôrmidler til ikke-matproduserende dyr som for matproduserende dyr (se tabell 1).

4.2 Slik skal fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr merkes

Kravene til merking av fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr er de samme som for matproduserende dyr (se tabell 2) med noen unntak og noen tilleggskrav. Det er også andre krav til merking av analytiske bestanddeler.

Unntak for merking av fôrblandinger til ikke-matproduserende dyr

Til andre kjæledyr enn hund og katt kan «fullfôr» eller «tilskuddsfôr» angis som «fôrblanding».

Det er frivillig å merke energiinnhold i kjæledyrfôr, men hvis fôret merkes med energiinnhold skal det vær iht. EU-metoden gitt i fôranalyseforskriften jf. Forordning (EU) nr. 152/2009.

I en blanding med tilsetningsstoffer i kategoriene konserveringsmidler, antioksidanter og fargestoffer, er det tilstrekkelig å angi den funksjonelle gruppen stoffet tilhører. Hvis kjøper ønsker å vite spesifikt hvilke tilsetningsstoffer som er brukt, og hvor mye av dem, skal den ansvarlige for merkingen opplyse om det.

Navn på fôrmidlet kan erstattes av navnet på den kategorien som fôrmidlet/fôrmidlene tilhører. Kategorien fôrmiddel er gitt i direktiv 82/475/EØS:

Nr.	Kategoribetegnelse
1.	Kjøtt og animalske biprodukter
2.	Melk og meieriprodukter
3.	Egg og eggprodukter
4.	Olje og fettstoffer
5.	Gjær
6.	Fisk og fiskeprodukter
7.	Korn
8.	Grønnsaker
9.	Vegetabilske biprodukter
10.	Vegetabilsk proteinekstrakt

Nr.	Kategoribetegnelse
11.	Mineralstoffer
12.	Sukker
13.	Frukt
14.	Nøtter
15.	Frø
16.	Alger
17.	Bløtdyr og skalldyr
18.	Insekter
19.	Bakverk

Tilleggskrav for merking av fôrblandinger til kjæledyr

Fôr til kjæledyr skal merkes med et avgiftsfritt telefonnummer, eller annen passende kommunikasjonsmåte (eks. webadresse med kontaktmulighet). Kjøper kan da få ytterligere opplysninger utover de obligatoriske om innhold av tilsetningsstoffer og om fôrmidler.

Rått fôr til kjæledyr skal merkes «Brukes bare som fôr til kjæledyr. Oppbevares adskilt fra næringsmidler. Vask hender og rengjør verktøy, redskaper og overflater etter håndtering av dette produktet.»¹⁷

Tabell 3. Følgende analytiske bestanddeler skal deklarerer i ulike fôrblendingstyper og bruksområder ¹⁸

FÔRTYPE	ANALYTISKE BESTANDDELER	DYREART ELLER -KATEGORI
Fullfôr	Råprotein Fiber Råfett Råaske	Katter, hunder og pelsdyr
Tilskuddsfôr - mineral	Kalsium Natrium Fosfor	Alle dyrearter
Annet tilskuddsfôr	Råprotein Fiber Råfett Råaske	Alle dyrearter

5 Merking av diettfôr til matproduserende og ikke-matproduserende dyr

Det finnes en spesiell type fôr som har egenskaper utover det å oppfylle dyrenes ernæringsbehov. Disse er kalt fôr til særlige ernæringsformål eller diettfôr. Dette er fôr til dyr som har midlertidige eller kroniske problemer med fordøyelsen, næringsopptaket eller stoffskiftet, og som derfor kan ha en fordel av å få fôr som er spesialtilpasset deres tilstand. Diettfôr er regulert i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, forordning (EU) 2020/354. Tilleggskrav til merking av diettfôr er gitt i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, art. 18.

Diettfôr, skal merkes på samme måte som andre fôrblandinger. Ved siden av betegnelsen «fullfôr» eller «tilskuddsfôr», skal teksten «for spesielle ernæringsmessige behov» tilføyes.

Diettfôret skal merkes med opplysningene som er gitt for de enkelte bruksområder. Disse er listet i forordning (EU) 2020/354. Opplysninger om det særlige ernæringsformålet (kolonne 1) og dyreart eller dyrekategori (kolonne 3) uansett er obligatorisk. Det samme gjelder spesielle merkeopplysninger (kolonne 4), bruksperiode (kolonne 5) og andre opplysninger (kolonne 6).

¹⁷ Forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum Jf. Forordning (EU) nr. 142/2011, vedlegg VIII, kap. 2, 2b)

¹⁸ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009 vedlegg VII

6 Merking av tilsetningsstoffer

Fôrtilsetningsstoffer er regulert i Forskrift om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer, Jf. Forordning (EF) nr. 1831/2003. Tilsetningsstoffer skal ha en effekt på selve fôret eller effekt på dyret som fôres. Det er kun tillatt å bruke godkjente tilsetningsstoffer. Tilsetningsstoffet kan kun brukes til de dyr og på den måten som framgår av godkjenningen. Det er EU som godkjenner tilsetningsstoffer på bakgrunn av dokumentasjon som søkeren sender inn. og etter at stoffet er risikovurdert av EFSA (European Food Safety Authority).

Det samme tilsetningsstoffet kan være godkjent til forskjellig formål, gjerne i forskjellige konsentrasjoner og til forskjellige dyr. Når EU har godkjent et tilsetningsstoff, kommer det inn i et register¹⁹. Et tilsetningsstoff er ikke godkjent i Norge før det er tatt inn i §3 i forskrift om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer. Mer om godkjenning av tilsetningsstoffer se mattilsynet.no.

6.1 Slik skal tilsetningsstoffer som er brukt i fôrmidler og fôrblandinger til både matproduserende og ikke-matproduserende dyr merkes

De generelle bestemmelsene i forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, artiklene 4, 5, 8, 11, 12 og 13 gjelder også for merking av tilsetningsstoffer i fôrmidler og fôrblandinger. Det er også gitt bestemmelser for merking av tilsetningsstoffer i vedlegg VI og VII. For enkelte stoffer kan det i forbindelse med godkjenningen være stilt egne krav til merkingen.

Det er ikke obligatorisk å deklarerer alle tilsetningsstoffer.

Disse skal deklarerer:

- Det har en øvre grenseverdi (størsteinhold) for minst en dyreart (selv om det ikke gjelder den art fôret er beregnet til).
- Det har en anbefalt øvre grenseverdi (størsteinhold) for den arten fôret er beregnet til
- Det er i kategoriene avltekniske tilsetningsstoffer (heter zootekniske tilsetningsstoffer på engelsk).
- Det er i kategorien koksidiostatika og histomostatika.
- Der det er gitt i rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet at dette stoffet skal merkes spesielt.
- Hvis stoffet er framhevet i forbindelse med merkingen med ord, bilder eller grafikk.
- Det er en genmodifisert organisme (GMO), avledet av en GMO eller inneholder et bærestoff av GM opprinnelse (i den grad det er lov i Norge, skal merkes på samme måten som fôrmiddel av GM)²⁰.

Tilsetningsstoffer som det ikke er obligatorisk å deklarerer kan det likevel informeres om. Slik informasjon skal gis på samme måten som de obligatoriske opplysninger og under overskriften «Tilsetningsstoffer». Unntaket er for aromastoffer hvor det er tilstrekkelig å oppgi funksjonell gruppe (aromastoffer). Dersom man frivillig deklarerer tilsetningsstoffer i kategorien sensoriske eller ernæringsmessige tilsetningsstoffer, skal også tilsatt mengde oppgis.

---

¹⁹ https://ec.europa.eu/food/safety/animal-feed/feed-additives/eu-register_en

²⁰ Forskrift om fôrvarer §4b

Tabell 4. Obligatorisk merking av tilsetningsstoffer i fôrmidler og fôrblandinger. Bestemmelsene er gitt i forskrift om merking og omsetning, Jf. forordning (EU) nr. 767/2009, vedlegg VI og VII.

HVA	BESKRIVELSE																														
Overskrift	Tilsetningsstoffer skal komme under overskriften « <i>Tilsetningsstoffer</i> ».																														
Navn og ID-nummer	<p>Navn og ID-nummer på tilsetningsstoffet. Det er navnet og ID-nummeret som står i rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet som skal brukes.</p> <p>Den ansvarlige for merkingen, skal på anmodning fra kjøper opplyse om navn, identifikasjonsnummer og funksjonell gruppe for tilsetningsstoffene som ikke er obligatoriske.</p> <p>Bare for ikke-matproduserende dyr For konserveringsmidler, antioksidanter, fargestoffer og aromastoffer er det tilstrekkelig å angi den funksjonelle gruppen stoffet tilhører. Den ansvarlige for merkingen skal på anmodning fra kjøper opplyse om hvilke stoffer det i tilfelle gjelder og hvor mye som er tilsatt.</p>																														
Funksjonell gruppe	<p>Tilsetningsstoff som tilhører samme kategori/ funksjonell gruppe bør angis sammen. Hvis et tilsetningsstoff tilhører flere funksjonelle grupper, skal den gruppen som har funksjonen som er relevant for det aktuelle fôret oppgis.</p> <p>For noen grupper av tilsetningsstoffer er det mulig å bruke forkortelser. Det gjelder:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Funksjonell gruppe</th> <th>Navn på funksjonell gruppe</th> <th>Forkortet navn</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1h</td> <td>Stoffer til kontroll av med forurensing av radionuklider</td> <td>Radionuklidkontrollstoff</td> </tr> <tr> <td>1m</td> <td>Stoffer som reduserer forurensingen av fôr med mykotoksiner</td> <td>Mykotoksinreducerende stoffer</td> </tr> <tr> <td>1n</td> <td>Hygieneforbedrende midler</td> <td>Hygieneforbedrende midler</td> </tr> <tr> <td>2b</td> <td>Aromastoffer</td> <td>Aromaer</td> </tr> <tr> <td>3a</td> <td>Vitaminer, provitaminer og kjemiske veldefinerte stoffer med tilsvarende virkning</td> <td>Vitaminer</td> </tr> <tr> <td>3b</td> <td>Forbindelser av sporstoffer²¹</td> <td>Sporstoffer¹⁹</td> </tr> <tr> <td>3c</td> <td>Aminosyrer, deres salter og analoger</td> <td>Aminosyrer</td> </tr> <tr> <td>3d</td> <td>Urea og dets derivater</td> <td>Urea</td> </tr> <tr> <td>4c</td> <td>Stoffer med positiv innvirkning på miljøet.</td> <td>Miljøforbedrende stoffer</td> </tr> </tbody> </table>	Funksjonell gruppe	Navn på funksjonell gruppe	Forkortet navn	1h	Stoffer til kontroll av med forurensing av radionuklider	Radionuklidkontrollstoff	1m	Stoffer som reduserer forurensingen av fôr med mykotoksiner	Mykotoksinreducerende stoffer	1n	Hygieneforbedrende midler	Hygieneforbedrende midler	2b	Aromastoffer	Aromaer	3a	Vitaminer, provitaminer og kjemiske veldefinerte stoffer med tilsvarende virkning	Vitaminer	3b	Forbindelser av sporstoffer ²¹	Sporstoffer¹⁹	3c	Aminosyrer, deres salter og analoger	Aminosyrer	3d	Urea og dets derivater	Urea	4c	Stoffer med positiv innvirkning på miljøet.	Miljøforbedrende stoffer
Funksjonell gruppe	Navn på funksjonell gruppe	Forkortet navn																													
1h	Stoffer til kontroll av med forurensing av radionuklider	Radionuklidkontrollstoff																													
1m	Stoffer som reduserer forurensingen av fôr med mykotoksiner	Mykotoksinreducerende stoffer																													
1n	Hygieneforbedrende midler	Hygieneforbedrende midler																													
2b	Aromastoffer	Aromaer																													
3a	Vitaminer, provitaminer og kjemiske veldefinerte stoffer med tilsvarende virkning	Vitaminer																													
3b	Forbindelser av sporstoffer ²¹	Sporstoffer¹⁹																													
3c	Aminosyrer, deres salter og analoger	Aminosyrer																													
3d	Urea og dets derivater	Urea																													
4c	Stoffer med positiv innvirkning på miljøet.	Miljøforbedrende stoffer																													
Tilsatt mengde	<p>Hvor mye tilsetningsstoff som er tilsatt fôrmidlet eller fôrblandingen, oppgitt i masse eller volum. Hvis tilsetningsstoffet er godkjent med et størsteinnhold, og størsteinnholdet er angitt som aktivt stoff, da er det aktive stoffet som skal deklarerer. Et eksempel er tilsetningsstoffet kobber (I) oksid som har et størsteinnhold oppgitt som mengde kobber. Da er det mengden kobber som skal merkes.</p> <p>Tilsetningsstoffer i kategorien «ernæringsmessige tilsetningsstoffer» i gruppen «vitaminer, provitaminer og kjemisk veldefinerte stoffer med tilsvarende virking» kan merkes med garantert innhold innen holdbarhetens utløp, under overskriften «<i>Analytiske bestanddeler</i>».</p>																														

²¹ Kan også benytte begrepet mikronæringsstoff. Det er to ulike oversettelser av «trace elements» i regelverket.

6.2 Slik skal selve tilsetningsstoffet (produktet) merkes

Tabell 5. Obligatorisk merking av tilsetningsstoffer og premikser. Bestemmelsene er gitt i forskrift om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer, Jf. forordning (EF) nr. 1831/2003, art. 16, vedlegg III.

HVA	BESKRIVELSE
Funksjonell gruppe	Navnet på den funksjonelle gruppen som er nevnt i godkjenningen.
Navn og ID-nummer	Navn og ID-nummer på tilsetningsstoffet. Det er navnet og ID-nummeret som står i rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet som skal brukes.
Mengde	Masse av mengde tilsetningsstoff. Er tilsetningsstoffet flytende skal det angis i volum.
Navn og adresse	Navn og adresse til den som er ansvarlig for merkingen.
Godkjennings/ registreringsnummer	Godkjenning eller registrerings nr. for den som er ansvarlige for merkingen.
Bruksanvisning	I rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet kan det være oppgitt spesielle krav til merking. Et eksempel er at Kobber(II)diaceta tmonohydrat (forordning (EU) nr. 2018/1039) skal merkes: « <i>Innholdet av kobber i denne fôrvaren kan forårsake forgiftning hos visse sauearter</i> ».
Holdbarhetsdato	Alle tilsetningsstoffer utenom «teknologiske tilsetningsstoffer» skal merkes med holdbarhetsdato.
Referansenummer og produksjonsdato	Partiet/batchen skal påføres et unikt nummer som identifiserer partiet/batchen f.eks.: referansenummer, batchnummer, serienummer eller et annet identifikasjonsnummer. Det skal også angis produksjonsdato.

Tabell 6. Spesielle krav til merking av noen kategorier tilsetningsstoffer.

Aromastoffer	Hvis det inngår flere aromastoffer uten fastsatt størsteinnhold kan opplistingen erstattes med " <i>blanding av aromastoffer</i> ", sammen med mengden tilsatt av blandingen av disse aromastoffene.
Avltekniske stoffer (heter zootekniske tilsetningsstoffer på engelsk)	<ul style="list-style-type: none"> • Holdbarhetstid • Konsentrasjon • Bruksanvisning
Koksidiostatika og histomonostatika	<ul style="list-style-type: none"> • Holdbarhetstid • Konsentrasjon • Bruksanvisning
Enzymer (uansett kategori eller funksjonell gruppe)	<ul style="list-style-type: none"> • Skal deklarerer med enzymaktivitet. • ID-nummeret i henhold til International Union of Biochemistry. • Konsentrasjon som antall aktive enheter pr gram eller milliliter.
Mikroorganismer (uansett kategori eller funksjonell gruppe)	<ul style="list-style-type: none"> • Holdbarhetsdato • Konsentrasjonen i antall kolonidannende enheter per gram. • ID-nummer • Bruksanvisning

Ernæringsmessige stoffer	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivt stoff • Holdbarhetsdato
Teknologiske stoffer	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivt stoff
Sensoriske stoffer (unntak av aromastoffer)	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivt stoff

6.3 Slik skal premikser (blandinger av tilsetningsstoffer) merkes

En premiks er en blanding av ett eller flere tilsetningsstoffer, eller en blanding av ett eller flere tilsetningsstoffer med et bærestoff. Bærestoffet er som regel et fôrmiddel, men også kan være vann. En premiks er ikke bestemt til fôring direkte, men lages for å gi et større volum. Dette skal sikre at tilsetningsstoffene blandes homogent inn i fôrblandingen.

Tabell 7. Obligatoriske krav til merking av premikser. Bestemmelsene er gitt i forskrift om tilsetningsstoffer til bruk i fôrvarer, Jf. Forordning (EU) nr. 1831/2003, art. 16, vedlegg III og IV.

HVA	BESKRIVELSE
Type fôr	Merkes med «PREMIKS» (med store bokstaver). Ensileringsmiddel skal merkes; «PREMIKS, av tilsetningsstoffer for ensilering».
Bærestoff	Angis iht. fôrmiddelkatalogen. Hvis vann er bærestoff, skal vanninnholdet angis.
Innhold av tilsetningsstoffer	Navnet på den funksjonelle gruppen som er nevnt i godkjenningen. Tilsetningsstoff som tilhører samme kategori/ funksjonell gruppe bør angis sammen. Navn og ID-nummer på tilsetningsstoffet. Det er navnet og ID-nummeret som står i rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet som skal brukes. Mengden av de ulike tilsetningsstoffene skal angis. Det skal benyttes enheten for er gitt i godkjenningen av tilsetningsstoffet.
Holdbarhetstid	Stoffet med kortest holdbarhet bestemmer holdbarhetstiden til premiksen.
Navn og adresse	Navn og adresse til den som er ansvarlig for merkingen.
Godkjennings/ registreringsnummer	Godkjenning eller registrerings nr. for den som er ansvarlige for merkingen.
Bruksanvisning	I rettsakten som godkjenner tilsetningsstoffet kan det være oppgitt spesielle krav til merking. Et eksempel er at Kobber(II)diaceta tmonohydrat (forordning (EU) nr. 2018/1039) skal merkes: «Innholdet av kobber i denne fôrvaren kan forårsake forgiftning hos visse sauearter».
Referansenummer og produksjonsdato	Partiet/batchen skal påføres et unikt nummer som identifiserer partiet/ batchen f.eks.: referansenummer, batchnummer, serienummer eller et annet identifikasjonsnummer. Det skal også angis produksjonsdato.

7 Merking av fôr som ikke oppfyller kravene i regelverket²²

Hvis en fôrvare ikke oppfyller kravene i regelverket, men kan brukes etter en avgiftning, rensing eller prosessering skal de merkes med dette. Dette for å gjøre det tydelig at varen ikke er egnet til fôr i den tilstanden de befinner seg i.

Hvis fôret overskrider grenseverdien for uønskede stoffer, og må avgiftes (detoksifiseres) før bruk, skal det merkes på denne måten: *«fôr med altfor høye nivåer av .....(betegnelse på det eller de forurensede stoffene i samsvar med [fôrvareforskriftens vedlegg I](#)), og må bare brukes som fôr etter detoksifisering i godkjente virksomheter».*

Avgiftingen kan være fysisk, kjemisk eller mikrobiologisk. Og metoden må være godkjent ifølge fôrvareforskriftens §6, Jf. forordning (EU) nr. 2015/786.

Dette gjelder ikke prosesser som er en del av vanlige raffineringprosesser, rensing, sortering eller mekanisk fjerning av forurensende stoffer. Da skal fôvarene merkes: *«Fôr med altfor høye nivåer av...(betegnelse på det eller de forurensede stoffene i samsvar med [fôrvareforskriftens vedlegg I](#)), og må bare brukes som fôr etter hensiktsmessig rensing».*

Et eksempel på slik rensing er fjerning av melldrøye fra rug.

Tidligere næringsmidler som må prosesserer før de kan brukes som fôrmiddel skal merkes: *«tidligere næringsmiddel, kan bare brukes som fôrmiddel etter.....(behandlingsmetode beskrevet i fôrmiddelkatalogen)».*

Dette kan være eks. være fjerning av emballasje fra brød. Merkingen blir da: *«tidligere næringsmiddel, kan bare brukes som fôrmiddel etter mekanisk fjerning av næringsmiddel emballasje²³».*

---

²² Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. Forordning (EU) nr. 767/2009, vedlegg VIII

²³ Forskrift om merking og omsetning av fôrvarer, Jf. Forordning (EU) nr. 68/2013 fortegnelser over fôrmidler, Del B. Ordliste over behandlingsmetoder, nr. 69